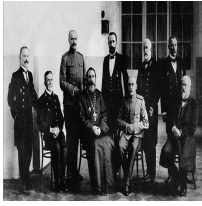

І. Б. Усенко

Куплеваський Микола Йосипович

КУПЛЕВАСЬКИЙ Микола Йосипович (24. 12. 1847 (05. 01. 1848), м. Оріхів, нині Запоріж. обл. – після 1918) – правознавець. Закін. Харків. університет зі ступ. канд. права (1872), де від 1873 був професор. стипендіатом каф. держ. права. 1875 упродовж півроку поглиблював знання в Університеті св. Володимира у Києві під керівництвом *О. Романовича-Славатинського*. 1877 захистив дис. на право викладання і як приват-доцент почав читати лекції з держ. права у Харків. університеті (через 2 р., після захисту магістер. дис., обраний штат. доцент). 1880–82 – у наук. відрядженні в університетах і б-ках Франції та Німеччини. 1888 захистив доктор. дис., відтоді – екстраординар., від 1890 – ординар., від 1902 – засл. професор кафедри держ. права, водночас 1901–05 – ректор Харків. університету; 1886–1901 – зав. юрид. кабінету при ньому. Як вступ до свого осн. курсу держ. права викладав і курс заг. вчення про державу, за дорученням факультету – курс історії руського права (1896–98), читав лекції з історії англ. держ. установ і сучас. англ. держ. права. Ініціатор створення і перший голова Харків. юрид. товариства (1901–03). Від 1907 – у С.-Петербурзі: проф. Імператор. училища правознавства, чл. консультації при Міністерстві юстиції, ученого комітету Міністерства нар. освіти. К. негативно сприйняв Лютн. революцію та більшов. переворот 1917 і восени того ж року поселився в с-щі Південне побл. Харкова (нині місто Харків. обл.). В останні місяці Гетьманату П. Скоропадського брав участь у роботі комісії, що опрацьовувала положення про вибори до Держ. Сейму Української Держави. Подальша доля невідома. Як правознавець К. критично оцінював тогочасну Рос. імперію й одним із перших у вітчизн. юриспруденції виступив за перетворення її в конституц. і правову державу; ставив питання про розвиток прав особистості, демократ. принципів і процедур; утвердження громадян. рівноправ'я; участь суспільства у держ. діяльності; забезпечення законності упр., поділу держ. влади, незалежності правосуддя; запровадження відповідальності посад. осіб і адм. юстиції. Належав до партії октябристів, став співзасн. Всерос. нац. союзу. К. відомий також як музикант і композитор. Він захоплювався теорією та історією музики, композитор. діяльністю, опублікував кілька збірок муз. творів, серед яких – п'єси для фортепіано, пісні для духов. хору тощо. Його церк. музику («Світе тихий», «Благослови, душе моя, Господа» та ін.) виконували у багатьох храмах Рос. імперії. К. був головою Харків. хорового товариства, муз. комісії С.-Петербур. просвітн. товариства «Маяк», одним із провід. діячів РМТ.

Фотоілюстрації

Основні праці

Состояние сельской общины в XVI в. на дворцовых землях и землях духовных и светских владельцев К., 1877; Административная юстиция в Западной Европе. Вып. 1.

Административная юстиция во Франции. X., 1879; Принцип разделения властей в строе современного государства // Юрид. вест. 1882. № 11–12; О пределах повиновения

незаконным распоряжениям и действиям должностных лиц // Там само. 1886. № 9;

Государственная служба в теории и в иностранном действующем праве Англии, Франции, Германии и Цислейтанской Австрии. X., 1888; Русское государственное право. X., 1894. Т. 1;

1896. Т. 2; Вопрос об организации студенчества университетов. X., 1901; Всероссийский

национальный союз. С.-Петербург, 1908; Исторический очерк преобразования

государственного строя в царствование Императора Николая II. Вып. 1. Преобразование высших государственных учреждений (1904–1907 гг.). С.-Петербург, 1912.

Рекомендована література

1. Юридический факультет Харьковского университета за первые сто лет его существования, 1805–1905. X., 1908.

Бібліографічний опис:

Куплеваський Микола Йосипович / І. Б. Усенко// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-51680>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).